

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๗๓

เรื่อง อาคารรัฐสภาไทย จากพระที่นั่งอนันตสมาคม...สู่สัปปายะสภาสถาน
เรียบเรียง นางสาววิลาสิณี ฉายรัตน์ตระกูล วิทยากรชำนาญการ
กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
ออกอากาศ วันอาทิตย์ที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

หากกล่าวถึงประวัติการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ เชื่อได้ว่าประชาชนชาวไทยทุกคนต่างผ่านกระบวนการการปมเพาะความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวมาเป็นอย่างดี ทั้งจากหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานราชการต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยที่จัดโดยหน่วยงานของภาครัฐหรือภาคเอกชน หรือแม้แต่การศึกษาด้วยตนเองอันมีที่มาจากความสนใจส่วนบุคคล ในทางกลับกัน หากกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอาคารรัฐสภาไทย ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญที่ใช้เป็นที่ประชุมสำหรับสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และการประชุมร่วมของสองสภานั้น กลับพบว่าประชาชนชาวไทยน้อยคนนักที่รู้จักประวัติความเป็นมาของอาคารแห่งนี้ ทั้งที่อาคารดังกล่าวอยู่คู่กับสถาบันและอำนาจอธิปไตยของไทยมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ กล่าวคือ ประวัติอาคารรัฐสภาไทยนั้นมีจุดเริ่มต้นคู่ขนานกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย

ภายหลังจากที่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้คณะราษฎรใช้**พระที่นั่งอนันตสมาคม**เป็นสถานที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของสภาผู้แทนราษฎรไทยชุดแรก เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ หรือภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๓ วัน ดังนั้นพระที่นั่งอนันตสมาคมจึงเป็น**อาคารรัฐสภาแห่งแรก**ของประเทศไทย (พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๑๗) นอกจากนี้ ยังเป็นสถานที่ประกอบพระราชพิธีและรัฐพิธีสำคัญต่าง ๆ อาทิ พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ ๑๐ ครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ ขึ้นเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร รัฐพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รัฐพิธีเปิดประชุมสภา เป็นต้น พระที่นั่งอนันตสมาคมถูกสร้างขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๐ บริเวณถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ ด้วยทรงมีพระราชประสงค์ให้ใช้เป็นที่พักผ่อนของกษัตริย์และราชวงศ์อิตาลีและสถานที่สำหรับประชุมปรึกษาราชการแผ่นดิน โดยทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เจ้าพระยามหาเสนาฯ เป็นแม่กองจัดการก่อสร้าง นายมาริโอ ตามานโญ สถาปนิกชาวอิตาลีเป็นช่างออกแบบ ศาสตราจารย์แกลลิโอ คินี และนายซี ริกุลี เป็นช่างเขียนภาพ องค์พระที่นั่งอนันตสมาคมถูกสร้างด้วยหินอ่อนจากเมืองคารารา ประเทศอิตาลี ด้วยรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการแห่งอิตาลี (Italian Renaissance) ลักษณะเป็นอาคารสูง ๒ ชั้น มีโดมใหญ่อยู่ตรงกลาง และรายล้อมด้วยโดมเล็กอีก ๖ โดม ชั้นบนเป็นห้องโถงขนาดใหญ่ ซึ่งแบ่งเป็นห้องโถงประชุมและห้องโถงสำหรับประกอบพิธีต่าง ๆ ส่วนชั้นล่างประกอบด้วยห้องจำนวน ๑๔ ห้อง แบ่งเป็นห้องขนาดเล็ก ๑๐ ห้อง ห้องขนาดกลางและใหญ่ อย่างละ ๒ ห้อง และมีห้องโถงตรงกลางอีก ๑ ห้อง (คณะกรรมการการสื่อสารทางการเมือง, ม.ป.ป.; อีสริยา เลขาธิการนทร์, ๒๕๕๒)

ต่อมา เมื่อจำนวนสมาชิกสภาเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนของจำนวนประชากรไทยที่ค่อยเพิ่มสูงขึ้น ทำให้พระที่นั่งอนันตสมาคมคับแคบเกินกว่าที่ใช้เป็นที่ประชุมสภาได้อีกต่อไป คณะรัฐบาลชุดจอมพลถนอม กิตติขจร จึงได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร

สยามินทร์ราชธิดาธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ขอพระราชทานที่ดินด้านหลังพระที่นั่งอนันตสมาคม บริเวณถนน อุทองโน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ซึ่งเดิมเป็นของหน่วยรถถัง กรมตำรวจ เพื่อจัดสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ที่พื้นที่ มากกว่าเดิม หรือ**อาคารรัฐสภาปัจจุบัน** (พ.ศ. ๒๕๑๗-ปัจจุบัน) ซึ่งเริ่มดำเนินการก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ และแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ อาคารถูกออกแบบโดยนายพล จุลเสวก นายช่างสถาปนิกเอกของกรมโยธาธิการ ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจในการวาดแบบจากอาคารรัฐสภาบราซิล และมีบริษัทพระนครก่อสร้างเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง ประกอบด้วยอาคาร ๓ หลัง ได้แก่ อาคารห้องประชุมรัฐสภาและสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา อาคารสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสโมสรรัฐสภา ในส่วนของอาคารห้องประชุมรัฐสภานั้นถูกใช้เป็นที่ประชุมรัฐสภา ครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๗ ภายหลังได้มีการก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมอีกจำนวน ๓ หลัง คือ อาคาร ที่ทำการรัฐสภาและห้องประชุมกรมการอาหาร อาคารจอดรถ และอาคารกองรักษาการณ์และฝ่ายอาคารสถานที่ ในปัจจุบัน มีการก่อสร้างอาคารเพิ่มเติมอีกหลายอาคารภายในอาณาบริเวณของรัฐสภา และมีการเปลี่ยนชื่อเรียก อาคาร ดังนี้ อาคารรัฐสภา ๑ อาคารรัฐสภา ๒ อาคารรัฐสภา ๓ อาคารสโมสรรัฐสภาใหญ่ อาคารสโมสรรัฐสภาเล็ก อาคารกองรักษาการณ์และฝ่ายอาคารสถานที่ อาคารจอดรถ พิพิธภัณฑ์รัฐสภา ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ ร้าน จำหน่ายสินค้าที่ระลึก และเรือนนอนสำหรับบุคลากรของสำนักรักษาความปลอดภัย (กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๔; พีโรภาส ตรีสุวรรณ, ๒๕๔๙; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักประชาสัมพันธ์, ๒๕๕๕)

แต่ในที่สุด อาคารรัฐสภาปัจจุบันก็เริ่มประสบปัญหาเช่นเดียวกันกับพระที่นั่งอนันตสมาคม ที่เป็น รัฐสภาแห่งแรก กล่าวคือ ปัญหาพื้นที่ใช้สอยไม่เพียงพอ อันเนื่องมาจากปัจจัยสองประการ คือ จำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรไทย และจำนวนข้าราชการที่เพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา ด้วยเหตุนี้ เมื่อ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะรัฐบาลชุดนาย สมัคร สุนทรเวช มีมติเห็นชอบอนุมัติงบประมาณเพื่อก่อสร้าง**อาคารรัฐสภาแห่งใหม่** บนที่ดินราชพัสดุ ถนนทหาร (เกียกกาย) เขตดุสิต กรุงเทพฯ โดยนายธีรพล นิยม ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (สถาปัตยกรรม) และคณะ จาก บริษัทสงบ ๑๐๕๑ ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้ชนะการประกวดแบบอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ภายใต้ชื่อ **“สัปปายะสภาสถาน”** ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และมีบริษัท ชีโน-ไทย เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) เป็น ผู้รับเหมาก่อสร้าง สำหรับคำว่า “สัปปายะสภาสถาน” นั้น แปลว่า “สภาแห่งความสงบร่มเย็นและปัญญา” รูปแบบ อาคารเป็นแบบสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ ลักษณะเป็นอาคารสูง ๙ ชั้น และชั้นใต้ดิน ๒ ชั้น รวมเป็น ๑๑ ชั้น และ ห้องประชุมสภารูปทรงครึ่งวงกลม ๒ ห้อง โดยแบ่งเป็น ห้องประชุมสภานิติบัญญัติสำหรับสภาผู้แทนราษฎร และห้องประชุม จันทรสำหรับวุฒิสภา ส่วนรูปแบบการตกแต่งภายในอาคารเป็นแบบอาคารสมัยใหม่ ซึ่งคำนึงถึงระบบการทำงานของ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่ต้องสอดคล้องกันตามบทบาทหน้าที่ขององค์กรนิติบัญญัติภายใต้รัฐธรรมนูญ สัปปายะสภาสถานเริ่มก่อสร้าง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ และในปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง (สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๔; คณะกรรมการการสื่อสารทางการเมือง, ม.ป.ป.; ฐะปะนีย์ จุฬารมย์, ม.ป.ป.)

จะเห็นได้ว่าประวัติอาคารรัฐสภาไทยนั้นมีจุดเริ่มต้นพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองจาก ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยมี อาคารรัฐสภาแห่งแรกคือ พระที่นั่งอนันตสมาคม อาคารรัฐสภาปัจจุบัน และอาคารรัฐสภาแห่งใหม่คือ สัปปายะ สภาสถาน ซึ่งรองรับการปฏิบัติหน้าที่ด้านนิติบัญญัติของสมาชิกรัฐสภา ควบคู่ไปกับพลวัตของการเมืองไทย และพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยไทย แม้ว่าในอนาคต จะมีการเคลื่อนย้ายจากอาคารรัฐสภาปัจจุบัน ไปสู่สัปปายะสภาสถาน แต่พระที่นั่งอนันตสมาคมและอาคารรัฐสภาปัจจุบันจะถูกจารึกไว้ในหน้าประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครองไทยในฐานะอาคารที่ประชุมอันศักดิ์สิทธิ์ของอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา เรียนรู้ และประทับใจในความทรงจำของทั้งสมาชิกรัฐสภาและบุคลากรในวงงานที่ครั้งหนึ่งเคยปฏิบัติหน้าที่อย่าง แข็งขันเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติในอาคารรัฐสภาทั้งสองแห่ง

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการสื่อสารทางการเมือง. (ม.ป.ป.). **รู้จักรัฐสภา**. สืบค้น 27 พฤศจิกายน 2560 จาก http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/main.php?filename=creative_know
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). **ความเป็นมาของโครงการก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ “สัปปายะสภาสถาน”**. สืบค้น 27 พฤศจิกายน 2560 จาก http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/main.php?filename=history_newsapa
- พีโรภาส ตรีสุวรรณ. (2549). **อาคารรัฐสภาแห่งใหม่: การจัดผังและการออกแบบอาคารเบื้องต้น**. สืบค้น 27 พฤศจิกายน 2560 จาก http://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/TU.the.2006.184
- อิสริยา เลหาดีรานนท์. (28 มกราคม 2552). **พระที่นั่งอนันตสมาคม**. สืบค้น 27 พฤศจิกายน 2560 จาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=พระที่นั่งอนันตสมาคม-๒๘>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักวิชาการ, กลุ่มงานพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ. (ม.ป.ป.). **พิพิธภัณฑ์รัฐสภา**. สืบค้น 28 พฤศจิกายน 2560 จาก <http://library2.parliament.go.th/museum/content/brochure-th.pdf>
- กรุงเทพมหานคร, สำนักผังเมือง. (กุมภาพันธ์ 2554). **รายงานโครงการวางผังพัฒนาพื้นที่ย่านเกียกกาย**. สืบค้น 28 พฤศจิกายน 2560 จาก <http://www.bma-cpd.go.th/files/admin/area5307.pdf>
- สุวิมล ลีลาวรร. (ม.ป.ป.). **นายพล จุลเสวก สถาปนิกใหญ่แห่งกรมโยธาธิการ**. สืบค้น 28 พฤศจิกายน 2560 จาก http://eservices.dpt.go.th/eservice_6/ejournal/26/26-02.pdf?journal_edition=26
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักประชาสัมพันธ์. (17 มกราคม 2555). **คู่มือนำชมรัฐสภา**. สืบค้น 28 พฤศจิกายน 2560 จาก http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3_c/ewt_dl_link.php?nid=17743
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักประชาสัมพันธ์. (2554). **บทสัมภาษณ์พิเศษ...79 ปี รัฐสภาไทย ย่อมมองอดีต...สู่นาคต; ชัย ชิดชอบ. รัฐสภาสาร, 59(6), 74-91.**
- ฐะปะนีย์ จุฬารมย์. (ม.ป.ป.). **สัปปายะสภาสถาน**. สืบค้น 29 พฤศจิกายน 2560 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=สัปปายะสภาสถาน>